

בבא קמא עד

עניין: שן ועין ומעשה בטבי

הגר"א אמרי נועם ברכות ה.

ק"ו משן ועין. דהטעם שהעבד יוצא בשן ועין משום שהעבדות בא מכח קללת חם. ושם היה שני דברים אחת וירא חם שהוא בעין. והשני הוא ויגד לאחיו שגמר דיבור הוא בשן. ולכך מן הדין שהעבד יוצא בשן ועין דוקא בתרווייהו⁶⁷. אלא שהקב"ה עושה חסד שהעבד יוצא באחד מהן ויסורין שממרקין כל גופו עאכ"ו.

ילקוט שמעוני פרשת משפטים רמז שלט

(ב"ק עד ע"א) סימא את עין עבדו והפיל את שנו יוצא לחירות ומשלם לו דמי שנו, מתקיף לה ר' זירא אימא סימא את עינו ניפוק בעינו סימא את עינו והפיל את שנו ניפוק בעינו ובשנו, אמר ליה אביי אמר קרא תחת עינו ולא תחת שנו ועינו, תחת שנו ולא תחת עינו ושנו. (ב"ר לו ה) מה טעם העבד יוצא בשן ועין משום דכתיב (בראשית ט כב) ^כוירא חם אבי כנען ויגד וגו'.

דבש לפי לחיד"א

ז. טבי עבדו של רבן גמליאל היה גלגול חם הבירור מהטוב שבו ולכך נקרא טבי. ערכי הכנויים מהרמ"ז ז"ל ואפשר לרמוז כי טבי הוא ד' עם הכולל וזה הך' נכנס באמצע אותיות חם והיה חכם. וכך אמר רבן גמליאל כי טבי היה תלמיד חכם:

בן יהוידע

דף ע"ד, בסימא את עין טבי עבדו. נ"ל בס"ד ע"פ מ"ש הגאון חיד"א ז"ל, בד"ל בשם הרמ"ד ז"ל, דטבי עבדו כל ר"ג היה גלגול חם, והיה הצירור מהטוב שבו, ולכן נקרא טבי עכ"ל, וידוע דהנתיב תלה עין חם בראייתו, דכתיב וירא חם אבי כנען את ערות אביו, ויגד לשני אחיו צחק, יסבה את אחיו בראיה, דכתיב ויכסו את ערות הציהם ופניהם החורנית וערות הציהם לא ראו, לכן נתגלגל הדבר פתח, בסימא ד"ג את עינו לכפר על אומרו גלגול, ולכן נקרא טבי איתיות יצט, ודוק: